

Univerzita Karlova udělila ceny svým významným vědeckým osobnostem

Ve Velké aule historické budovy Karolina v Praze se 5. dubna 2018 uskutečnilo slavnostní zasedání pořádané k výročí 670 let od založení Univerzity Karlovy. S projevy vystoupili rektor UK prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., předseda Senátu Parlamentu ČR Milan Štěch, předseda univerzitní asociace Coimbra Group Ludovic Thilly a emeritní děkan 3. lékařské fakulty UK prof. MUDr. Michal Anděl, CSc.

„Mám velkou radost, že Univerzita Karlova patří podle některých respektovaných mezinárodních žebříčků mezi 200 nejlepších vysokých škol na světě, jejími strategickými partnery jsou univerzity v Oxfordu a Cambridge, Heidelbergu, Lovani a Jeruzalémě. Navíc se v těchto dnech stala členem nového evropského konsorcia univerzit 4EU společně s univerzitami v Heidelbergu, ve Varšavě a s pařížskou Sorbonnou, což je naplnění jednoho z přání a jedné z vizí zakladatele naší Alma Mater“, uvedl Tomáš Zima.

Při této příležitosti rektor Univerzity Karlovy také udělil řadu ocenění. Mezi laureáty jsou i významné vědecké osobnosti Přírodovědecké fakulty UK – kolektiv autorů pod vedením Mgr. Roberta Černého, Ph.D., dále prof. RNDr. Marie Stiborové, DrSc., a prof. RNDr. Jan Tachezy, Ph.D.

Cena Bedřicha Hrozného za nejlepší tvůrčí počín za rok 2017

● Ocenění získal kolektiv autorů z Přírodovědecké fakulty UK: Mgr. Martin Minařík, Ph.D., Mgr. Jan Štundl, Mgr. Peter Fabian, Ph.D., Mgr. David Jandzik, Ph.D., dále prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc., a Mgr. Robert Černý, Ph.D., za prvoautorskou publikaci v časopise *Nature* s názvem *Pre-oral gut contributes to facial structures in non-*

-teleost fishes (2017, 547: 209–212). Práce zásadním způsobem mění naše představy o nejrannějším vývoji hlavy obratlovců.

● Cena byla udělena také prof. MUDr. Miloši Grimovi, DrSc., doc. MUDr. Ondřeji Naňkovi, Ph.D., a akad. mal. Ivanu Helekalovi z 1. lékařské fakulty UK za knižní publikace *Atlas anatomie člověka I. Končetiny, stěna trupu a Atlas anatomie člověka II. Hlava a krk, vnitřní orgány, neuroanatomie* (Grada, Praha 2014 a 2017).

● Kolektiv autorů z Filozofické fakulty UK, který tvořil prof. PaedDr. Vladimír Papoušek, CSc., doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D., prof. PaedDr. Michal Bauer, Ph.D., dále prof. PhDr. Petr A. Bílek, CSc., doc. PhDr. Jiří Brabec, CSc., doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D., Mgr. Veronika Veberová, Ph.D., a prof. Dr. Phil. Josef Vojvodík, M.A., byl oceněn za knihu *Dějiny „nové“ moderny – Věk horizontál. Česká literatura v letech 1935–1947* (Academia, Praha 2017).

Výzkumná podpora Donatio Universitatis Carolinae

Podporu Donatio Universitatis Carolinae, jejímž cílem je podpora významných vědeckých osobností, které mimořádně přispívají k odborné prestiži Univerzity Karlovy, získalo pět vědců.

● prof. RNDr. Marie Stiborová, DrSc., se řadí mezi vědecké osobnosti na národní i světové úrovni v oblasti biochemie karcinogeneze. Ve vědecké práci se zaměřuje na poznání molekulárního mechanismu vývoje nádorových procesů generovaných chemickými karcinogeny exogenní i endogenní povahy a na vývoj léčiv a kombinovaných postupů vedoucích k jejich potlačení (bližší např. na <https://iforum.cuni.cz/IFORUM-16358.html>).

● prof. RNDr. Jan Tachezy, Ph.D., je jednou z nejvýraznějších vědeckých osobností současné Přírodovědecké fakulty UK. Na katedře parazitologie působí od r. 1985, v 90. letech spolu s prof. Jaroslavem Kuldou vybudovali na PŘF UK jedno z prvních moderních pracovišť – Laboratoř molekulární a biochemické parazitologie, kterou J. Tachezy dodnes vede. Je rovněž autorem řady objevů na poli buněčné biologie prvků; mimo jiné se svým týmem popsal organely mitochondriálního původu – mitozomy – v lidském parazitu lamblii střevní (*Giardia intestinalis*).

● prof. PhDr. Jan Klápště, CSc., přední český a evropský archeolog, patří k nejvýznamnějším vědeckým osobnostem nejen historické obce Filozofické fakulty UK, je členem Učené společnosti ČR, dopisujícím členem Německého archeologického ústavu a dalších odborných grémií. Ve své práci se soustředí na archeologii českého a evropského středověku; jeho vědecké „portfolio“ zahrnuje řadu aktivit – dlouholetý terénní výzkum, úspěšné řešení mnoha grantů, autorství vysoce hodnocených odborných monografií a více než stovky studií a článků publikovaných v České republice i v zahraničních periodikách.

● prof. PhDr. Jiří Kuthan, DrSc., dr. h. c., je osobností na poli bádání o středověké architektuře v širokém záběru od specifík umělecko-historických analýz po dějinné souvislosti. Jeho odborný profil, zaměřený především na gotickou sakrální architekturu, byl vytvořen dlouholetou intenzivní vědeckou prací v kontaktu s uměleckými díly, studiem recentní literatury a zvláště v dialogu s kolegy, a to v širokém mezinárodním záběru. Vypovídají o tom jeho zásadní práce, jež jsou oceňovány významnými odborníky a citovány v renomovaných periodikách a recenzích. Jiří Kuthan získal řadu ocenění na domácím i mezinárodním poli.

● prof. RNDr. Jaroslav Nešetřil, DrSc., jako význačný matematik obdržel výzkumnou podporu za svou celoživotní práci ve vědě, mimo jiné za vybudování skupiny diskrétní matematiky, Institutu teoretické informatiky a Informatického ústavu UK, které se v průběhu minulých desetiletí staly světovými centry matematiky a informatiky. Základním vědeckým přínosem J. Nešetřila je vybudování široké strukturní Ramseyovy teorie a jejích aplikací v řadě oblastí matematiky; v současnosti je vůdčí osobností v teorii řídkých struktur.

Cena Miloslava Petruska za prezentaci Univerzity Karlovy

Cena je každoročně udělována za počín, jenž má zásadní dopad na vytváření pozitivního obrazu UK. Cena může být udělena jednotlivci nebo skupině bez ohledu na příslušnost k akademické obci univerzity. Vítěz získává finanční odměnu.

Za r. 2017 byli rovněž oceněni studentští organizátoři akce Noc Fakulty a také

1 Zástupci kolektivu autorů z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, který získal jedno z ocenění – Cenu Bedřicha Hrozného za nejlepší tvůrčí počín za r. 2017. Zleva: Robert Černý, Martin Minařík, Jan Štundl a Ivan Horáček. Za nimi vpravo rektor UK Tomáš Zima

autoři a organizátoři studentského projektu filmového muzea NaFiLM.

Festival Noc fakulty, jehož první ročník proběhl 8. listopadu 2017 na Právnické fa-

kultě UK, byl největším příspěvkem Univerzity Karlovy k Týdnu vědy a techniky AV ČR v r. 2017. Akce nabídla přednášky, panelové diskuze a semináře za účasti více

2 Parazitolog Jan Tachezy získal výzkumnou podporu Donatio Universitatis Carolinae. S rektorem Tomášem Zimou a prorektorkou UK pro koncepci a kvalitu vzdělávací činnosti Radkou Wildovou. Snímky R. Volfíka, archiv UK

než 40 pedagogů a vědců z UK, Českého vysokého učení technického a Akademie věd. V rámci doprovodného programu, který navštívilo na Právnické fakultě okolo 2 500 zájemců, se uskutečnilo např. vystoupení vědců zapojených do soutěže Science Slam UK, proběhla diskuze o směřování české demokracie nebo setkání s kandidáty na prezidenta České republiky.

Filmové muzeum NaFiLM je dlouhodobým projektem magisterských a doktorských studentů katedry filmových studií Filozofické fakulty UK, kteří již čtvrtým rokem otvírají jednotlivé části filmového muzea s cílem vytvořit živé centrum pro odborníky i širokou veřejnost. Dosud se podařilo uspořádat v centru Prahy dvě hojně navštěvované výstavy.

Jan Černý, Lenka Libusová, Jan Kříž

Mladí čeští přírodovědci jsou nejlepší v Evropské unii

V konkurenci 50 týmů z 25 zemí EU našli čeští středoškolské studenti žádného přemožitele! Na Přírodovědné olympiádě zemí Evropské Unie EUSO (European Union Science Olympiad) získal tým z České republiky zlaté medaile a pohár pro absolutního vítěze. EUSO je týmová soutěž nejlepších, nejvýše sedmnáctiletých evropských biologů, chemiků a fyziků, jejíž

16. ročník se konal od 28. dubna do 5. května 2018 ve slovinské Lublani. Vítězný český tým byl složen z biologa Jiřího Janouška z Gymnázia Budějovická (Praha 4), fyzika Davida Kamenského z Gymnázia a jazykové školy Břeclav a chemika Jana Obořila z Gymnázia Brno-Bystrc. Druhý český tým ve složení Ondřej Pelánek, biolog z Gymnázia Brno-Bystrc, fyzik Adam

Mendl a za chemii Karolína Fárníková, oba z Gymnázia P. de Coubertina v Táboře obsadil v absolutním pořadí 18. místo, a získal tak stříbrné medaile.

Studenti řešili náročné experimentální úlohy, jejichž společným tématem bylo pěstování vinné révy, výroba vína i zkoumání vlastností výsledného produktu. Olympiáda byla dokonale zorganizována, soutěžícím a jejich doprovodu byl připraven i bohatý program, např. výprava na solná pole u městečka Piran nebo návštěva jeskyně ve Slovinském krasu.

Česká republika opakovaně prokázala efektivní systém práce s přírodovědnými talenty. EUSO je unikátní tým, že na rozdíl od drtivé většiny ostatních předmětových soutěží se nezaměřuje pouze na výkon jednotlivce a jeden obor. Během EUSO se hodnotí práce celého týmu v mezioborových úlohách, což mnohem více odpovídá problémům, které se dnes v přírodních vědách skutečně řeší. Uspěť v soutěži může pouze ten, kdo se svými kolegy účinně spolupracuje. To se letos našim studentům beze zbytku podařilo. Na přípravě a výběru studentů se podíleli pedagogové ze tří českých univerzit, a to z Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice, Přírodovědecké fakulty Univerzity Hradec Králové a Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Mentory za jednotlivé obory jsou Petra Bajerová (Univerzita Pardubice, chemie), Jan Kříž (UHK, fyzika) a Lenka Libusová (UK, biologie).

Příští rok se mezioborové klání přírodovědných talentů uskuteční v Portugalsku. Další informace o letošní soutěži najdete na <https://www.euso2018.si>.

1 Čeští středoškolské studenti na 16. ročníku Přírodovědné olympiády zemí Evropské unie. Zleva: Karolína Fárníková, Ondřej Pelánek, Jiří Janoušek a Adam Mendl. Putovní pohár pro tým absolutních vítězů drží Jan Obořil a David Kamenský. Foto L. Libusová

